

NATUURGENOTEN

No. 70
maart 2025

Jeugd en natuur Natuurlijk Zuidwolde

Natuurvereniging Zuid-
wolde wint Groene anjer
van Cultuurfonds

VERENIGING VOOR NATUURBESCHERMING ZUIDWOLDE E.O.

Bestuurssamenstelling:	Voor de leden	4
secretaris van bestuur	Natuurvereniging Zuidwolde wint Groene anjer	
Dhr. Bas Slot	van Cultuurfonds	5
Email: rsslot@gmail.com	Jeugd en natuur	6
	Jeugdgroep VO	7
Penningmeester:	Agenda Jaarvergadering 2025	8
Dhr. Geert Smid	Aukje Dekker, kandidaat bestuurslid	9
Willem Moesweg 15	Onze vrijwilligers	9
7924 PA Veeningen	Natuurlijk Zuidwolde	14
Penningmeester@natuurverenigingzuid- wolde.nl	Kostbare natuur	19
	Overleg met gemeente De Wolden	20
Lid van bestuur	Egelmiddag bij Buningshof	21
Mevr. Tineke Bos	Workshop eco-printen	22
Tel. 0653872049	Woldlakebos en Waterloopbos	23
	De paddenstoelenexcursie	24
Lid van bestuur	De natuurwerkdag van de Heidevlinder in het	
Dhr. Albert Heere	Steenberger Oosterveld	25
Email albertheere@gmail.com	De Nacht van de Nacht	27
	Zomerprogramma Natuurvereniging	
lid van bestuur	Zuidwolde 2025	28
Dhr. Dick Hein	Verslag Natuurwerkdag 2 november 2024	30
Email: janniedickhein@gmail.com	Excursie diersporen	32
	Foto- filmavond	33
	Verslag jaarlijkse inventarisatie/zoektocht	
lid van bestuur	naar eitjes van de sleedoornpage 11-12-2024	35
Mevr. Mieke Holtmaat	Winterplantenjacht	36
Email: Mieke_holtmaat@hotmail.com	Insectenhôtels bouwen en andere activiteiten	
	voor de jeugd	36
Lid van het bestuur	Winterwandeling Linde, 5 januari 2025	38
Dhr. Bert Hilferink	Verslag filmavond "Vogels kun je niet melken"	39
	Verslag Weidevogels, boeren&wormen	40
Kandidaat bestuurslid	Sterrenkijkavond?	41
Mevr. Irmgard Ballast	Otter - Shitdag 1 maart 2025 Zuid Drenthe	42
iballast@xs4all.nl	Nestkastroutes 2025 in Zuidwolde en Kerkenveld	43
	Geregistreerde passages over de ecoducten	
Kandidaat bestuurslid	Stiggeltie en Suthwalda in 2024	43
Aukje Dekker	Plantenwerkgroep	45
	Onze steenuilen	45
Nieuwsbrief	Vlinderommetje	46
Dhr. Carl Maurits	Dagvlinders in 2024	47
Email: carlgem@gmail.com	Wilde bijen in de Vlindertuin en Zuidwolde	48
	Werkgroep paddenstoelen	49
Bezorging Natuurgenoten	Bomen van Gerrie de Lange	50
Mevr. Loes Versteegh		
Tel. 0638053221		
Ontwerp Natuurgenoten		
Henk Bosma Alteveer		
Foto's van Joop Verburg tenzij anders vermeld		

Omslagfoto: Blijde ontvangst van de
Groene anjer-prijs (v.l.n.r. Marian Brou-
wer, Dick Hein, Joop Verburg, Irmgard
Ballast

Voor de leden

Wanneer u dit voorwoord leest dan breekt het voorjaar aan. Een tijd waarin de natuur langzaam uit haar winterstand gaat en weer tot leven komt. Dat is onder andere te zien aan vroege voorjaarsbloeiers, ontspruitende bloem- en bladknoppen en al vele vogelmantjes met voorjaarskriebels. Het voorjaar is een tijd waar velen naar uitkijken. Weg met de grijze, koude en saaie winter en óp naar de zon, blauwe luchten en het buitenleven!. Misschien herkent u hier wel iets in.

Toch heeft de winter wel degelijk zo zijn schoonheden, in deze uitgave zijn diverse foto's daar voorbeelden van. Zeker wanneer er ijs en sneeuw ligt. De winter heeft ook een functie. Waar het voorjaar staat voor groei, staat de winter voor rust, herstel en overleven. Zoals het voor mensen niet goed is om altijd maar "aan" te staan, geldt dat voor de natuur ook. Een plant kan niet het hele jaar bloeien, vogels kunnen niet het hele jaar door nestjes grootbrengen, en mensen kunnen niet het hele jaar "pieken". Pak de rust en de ruimte van de winter om met een frisse start te kunnen beginnen!

Het voorjaar staat voor een nieuw begin. Zo ook voor het programma van de Natuurvereniging. Wij zijn blij dat wij samen met vele vrijwilligers weer een mooi en gevarieerd programma van activiteiten aan u kunnen aanbieden. Verderop in deze uitgave vindt u de jaarkalender. Tip: ziet u een aansprekende activiteit, noteer hem dan gelijk in uw agenda!

Mooi om te vermelden is, dat de Natuurvereniging vorig jaar november haar nominatie voor de Groene Anjerprijs heeft kunnen verzilveren door het winnen van de hoofdprijs. Een enorme financiële opsteker, en tegelijk de kans om de jeugd na de basisschoollleeftijd te blijven betrekken met stoere en aansprekende natuuractiviteiten. Ook dat is groei!

Bij de jaarvergadering op 25 maart nemen we na heel veel jaren afscheid van twee bestuursleden Geert Smid en Tineke Bos. Gelukkig is er een kandidaat bestuurlid, penningmeester gevonden in de persoon van Aukje Dekker die zich in deze Natuurgeloven zal voorstellen.

Wij wensen u veel leesplezier, danken een ieder voor zijn of haar bijdrage met foto's, teksten en het verzorgen van activiteiten en hopen samen met u weer een jaar te bouwen aan onze mooie en betrokken vereniging.

Het bestuur

Natuurvereniging Zuidwolde wint Groene anjer van Cultuurfonds

Vol verwachting togen Joop Verburg, Irmgard Ballast, Marian Brouwer en Dick Hein naar het provinciehuis in Assen waar de prijsuitreiking was van de Drentse anjer voor de cultuur en de Groene anjer voor de natuur. Wij vertegenwoordigden Natuurvereniging Zuidwolde, een van de drie genomineerden voor de Groene anjer prijs met daaraan gekoppeld het mooie bedrag van maar liefst € 5000,-. De verliezers zouden beloond worden met een prijs van 1000 euro.

Dus wat er ook ging gebeuren, met lege handen zouden wij niet thuis komen. De andere genomineerden waren de Onlanden werkgroep en de Provinciale werkgroep steenuilen, beide niet de minste. Na ontvangst met koffie en thee werden wij met z'n allen gedirigeerd naar de provinciale statenzaal, een deftige plaats waar je ook niet iedere dag komt.

De burgemeester Anne Wietse Hiemstra van Aa en Hunze opende de bijeenkomst en nadat alle genomineerden nog kort de gelegenheid kregen om zich te presenteren, een taak die onze oud voorzitter Joop met verve uitvoerde, maakte de juryvoorzitter Aldrik Pot de winnaar bekend.

Tot ons aller verrassing en blijdschap kregen wij de Groene anjer 2024 en de prijs van € 5000,- die wij gaan gebruiken om met name de oudere jeugd (12+) bij de natuur te betrekken; een niet eenvoudige opgave. Weliswaar hebben wij veel ervaring bij met name projecten waar de jongere jeugd betrokken is, maar wij willen heel graag dit ook voortzetten bij de oudere jeugd. Immers de jeugd heeft

de toekomst en investeren hierin zal hopelijk een betere toekomst opleveren voor met name de natuur in onze wereld. Tot onze grote verrassing werd koorschool Viva la Musica beloond met de Drentse anjer voor de cultuur. Hoe mooi wil je het hebben: 2 verenigingen uit ons mooie dorp Zuidwolde in de prijzen.

We zijn er trots op.

Dick Hein

Joop Verburg mocht namens NVZ de prijs in ontvangst nemen

Jeugd en natuur

Afgelopen jaar hebben we ons voorgenomen om het geld van de Groene anjerprijs van het Cultuurfonds Drenthe te besteden aan de opzet van jeugdgroepen van jongeren, die we meer bij de natuur willen betrekken. Daarom willen we dit jaar **starten met twee nieuwe jeugdgroepen: een jeugdgroep7/8 en een jeugdgroepVO.**

Starten met speciale bijeenkomsten voor de jeugd van groep 7 en 8

Beste leerlingen van groep 7 en 8,

Vanaf april willen we graag starten met een speciaal natuurmoment voor leerlingen van groep 7 en 8. We willen dat ook regelmatig herhalen het gehele jaar door. De bijeenkomsten zijn meestal bij de Buningshof, maar er zijn ook plannen om samen naar andere locaties te fietsen. We willen de eerste bijeenkomst gebruiken om met jullie na te denken over onderwerpen die jullie aanspreken, maar er is ook al het een en ander bedacht. Om jullie enig idee te geven van de dingen die we gaan doen en ook wanneer:

We willen 7 of 8 keer per jaar iets organiseren voor jullie. Daarbij gaan we uit van een vaste dag in de maand (ons voorstel is tweede woensdag van de maand).

Samenvatting: Eerste keer brainstorm: wat vinden jullie leuk om te doen en wat is haalbaar. Eerste keer hebben we ook een speciale activiteit: we gaan onderzoek doen in de vijvers bij de Buningshof.

Datum: woensdag 9 april om 14.30 uur. (tot ongeveer 16.30 uur).

Kosten: jeugd- of gezinslidmaatschap NVZ (€7,- resp. €17,-)

Als je dit leuk lijkt: geef je dan even op (zo weten wij op hoeveel mensen we kunnen rekenen).

Hartelijke groeten, Mieke Holtmaat (0624670136) en Bert Hilferink (0683492201).

Bruine kikkers bij Buningshof

Jeugdgroep VO

Voor de JeugdgroepVO (jongeren van middelbareschool-leeftijd) willen we een startbijeenkomst houden op zaterdag 12 april 2025. Daarna komen we één keer per maand (uitgezonderd juli, augustus en januari: 9x per jaar.) bij elkaar, zodat een hechte club gevormd gaat worden van jongens en meiden, die graag iets in of met de natuur gaan doen en/of daarover willen leren.

Een greep uit de mogelijke activiteiten: natuurpuzzeltocht, avond(tuurlijke) ree-enexcursie met warmtecamera, planten herkennen met je mobiel en herbarium maken, meehelpen met natuurbeheer, plastic experiment:bioplastic maken.

De bedoeling is dat dit programma in overleg met de jongeren vastgesteld gaat worden. Ook het tijdstip van samenkomst (mogelijk zaterdagochtend, maar een ander tijdstip is ook denkbaar) wordt onderling vastgesteld. Eén keer per jaar organiseren we een tweedaags kamp op een interessante locatie, bijv. in een Nationaal Park of bij een Fries outdoor centrum. De coördinator van de jeugdgroepVO is Irmgard Ballast. Daarnaast hebben we vaste en wisselende begeleiders van de jeugdgroepVO. Kosten: jeugd- of gezinslidmaatschap NVZ(€7,- resp. €17,-)

DUS: we zoeken enthousiaste jongeren, die graag buiten zijn! Neem een vriend of vriendin mee en meld je aan via: info@natuurverenigingzuidwolde.nl

Op zoek naar een Reebok

Agenda Jaarvergadering 2025

Jaarvergadering van Vereniging voor Natuurbescherming Zuidwolde e.o. op dinsdag 25 maart in het Wolderhuus, aanvang **19.30 uur**.

1. Opening door bestuur
2. Notulen van de jaarvergadering 2024 (zie website NVZ bij uitgevoerde activiteiten verslag 26 maart 2024) (toegevoegd moet worden dat Bert Hilferink is verkozen tot bestuurslid)
3. Financieel jaarverslag 2024 van de penningmeester
4. verslag van de kascontrolecommissie Henk Bulder en Reijer Römer
5. benoeming nieuw kascontrolecommissielid (i.p.v. Henk Bulder)
6. samenstelling bestuur (Geert Smid en Tineke Bos treden af, en er zijn dus nieuwe vacatures ontstaan) Kandidaten kunnen zich aanmelden tot aanvang van de jaarvergadering.
Het bestuur stelt als nieuwe kandidaten voor: Irmgard Ballast en Aukje Dekker. (kennismaking met Irmgard in Natuurgenoten 69)
7. Afscheid van Tineke Bos en Geert Smid
8. programma 2024: korte terugblik op de hoogtepunten
9. Rondvraag en sluiting

Hierop aansluitend is om 20.30 uur de lezing van Albert Henkel over zijn jarenlange ervaringen als boswachter in Dwingelderveld en zijn liefde voor het gebied Jaegerborg Dyrehavn in Denemarken. Inloop voor publiek voor de lezing van Albert Henkel 20.15 uur

Aukje Dekker, kandidaat bestuurslid

Of ik penningmeester wilde worden bij de Natuurvereniging Zuidwolde? Daar hoefde ik niet heel lang over na te denken, dat lijkt me leuk om te doen. Mijn

betrokkenheid met de natuur ligt meer in het genieten ervan dan in de kennis erover. In mijn vrije tijd, en dat is best veel na mijn pensionering, mag ik heel

graag fietsen en wandelen in binnen- en buitenland.

Ik woon in Alteveer en ben 68 jaar. Om met deze functie een bijdrage te kunnen leveren aan de vereniging en de natuur is een mooie uitdaging en het is altijd fijn om weer nieuwe mensen te leren kennen.

Aukje

Aukje Dekker

Onze vrijwilligers

Interview met drie leden van onze vogelwerkgroepen

"We bestaan echt, hoor!" roept Piet vrolijk, als Roy aan het eind van ons gesprek verzucht, dat het hartstikke fijn is, dat hij nu eindelijk eens gezichten erbij heeft - bij andere coördinatoren van de vogelwerkgroepen en bij bestuursleden. En dat is precies de bedoeling van deze bijeenkomst. Met Piet Swierstra, Roelof Nijboer en Roy Strijker zit ik rondom tafel te praten over hun passie voor de natuur en hun werkzaamheden voor resp. de Kerkuilenwerkgroep, de Steenuilenwerkgroep en de Vogelwerkgroep van de Natuurvereniging Zuidwolde. Ik ben nieuwsgierig wat hen ertoe gebracht heeft zich daarvoor in te zetten en de mannen vertellen er graag over. Piet Swierstra was al als klein kind geïnteresseerd in vogels. Als ze gingen kamperen op Terschelling, kochten zijn broer en hij ansichtkaarten van de zilvermeeuw en de scholekster. Daarmee is het begonnen. Zijn ouders hiel-

den ook van zeilen en zodoende kwam hij veel in de Achterwieden en de Weerribben. Toen begon het te leven voor hem. Hij ging biologie studeren in Groningen, want hij wilde weten hoe het leven in elkaar zit. Op Schiermonnikoog moest hij o.a. onderzoek doen naar brandganzen.

Piet Swierstra Coördinator Kerkuilen samen met Gerhard Warmink

Na zijn studie werd hij biologieleraar in Hoogeveen. Daar was hij ook betrokken bij de oprichting van IVN Hoogeveen. Inmiddels allang met pensioen wil hij vooral ook zelf genieten. Dus gaat hij er zelf op uit, naar de Weerribben, Dwingelderveld, naar vogelcongressen van de Sovon, literatuur lezen en daarnaast is hij dus actief voor de kerkuilenwerkgroep. Dat laatste kwam doordat hij las over biodiversiteit en de kwetsbaarheid van de natuur en vervolgens dacht wat hij er zelf aan kon doen. Hij vertelt enthousiast over het beschermen van die vogelsoort en over de mensen, die een kerkuilenkast hebben. “Het is hún kast, hè? Daar moet niet te gering over gedacht worden! Ze zijn heel erg teleurgesteld als het een jaar niet lukt.”

Roelof Nijboer valt hem bij. Hij herkent de betrokkenheid die mensen hebben bij hun uilenkast. Roelof komt van oorsprong uit Echten, waar zijn vader een boerderij had en hij veel op het land was. “Er waren daar altijd vogels, dan raak je daar vanzelf bij betrokken.” Maar Roelof vertelt ook over de meester van zijn basisschool, Jan Tissingh, die later de oprichter was van de natuurvereniging hier in Zuidwolde. “Daar heb ik twee jaar les van gehad toen. Die man was zo betrokken bij de natuur! Dan leefde je helemaal mee! Dan was er een bak in de klas, waar je kikkervisjes in deed en salamanders en van alles. Maar hij vertelde ook over vogels natuurlijk. En wij gingen heel veel eieren zoeken in het voorjaar. En dan uitblazen en mooi aan een touwtje ophangen, in allerlei verschillende kleuren. Kieviten waren er toen nog plenty, en grutto’ ook: enorm

veel!” Eigenlijk zijn weidevogels volgens hem het allermooiste wat er is. Later in de jaren dat hij in de Betuwe woonde, bleef hij met weidevogels bezig en ook nu nog op het Staphorsterveld. In 1992 is hij weer teruggekomen naar Zuidwolde en maar meteen lid geworden van de Natuurvereniging. En op een keer op een vergadering - in die tijd deed Kees Contant zo beetje alles wat er toen gebeurde, maar die is toen plotseling overleden (in 2015) - toen vroegen ze vrijwilligers. Daarop meldde Roelof zich aan voor de steenuilenwerkgroep. Sinds 2019 is hij coördinator - met enorm veel plezier “want het is zo’n mooi klein vogeltje!”

Ook Roy Strijker hoor ik vertellen over Kees Contant en over een inspirerende meester. Roy is een stuk jonger dan de andere twee mannen. In de beginjaren van deze eeuw deed hij vol overgave mee aan de nestkastjesroute van onze Natuurvereniging. Zelfs toen hij er eigenlijk te oud voor was, liep hij nog mee. Hij vond het veel te gezellig bij Kees. Kees kon prachtig vertellen en ook buiten de nestkastroute om was hij er welkom, bijvoorbeeld toen Kees torenvalken achter zijn huis had. Kees ging ze ringen en Roy mocht wel een nachtje komen, als hij zich maar een beetje rustig zou houden. Dat wakkerde zijn interesse en passie wel aan. Evenzo de lessen van meester Bert (Hilferink). Roy herinnert zich nog altijd dat meester Bert enthousiast vertelde over nijlganzen bij Alteveer en dat die daar met een vriend naar op zoek ging. Nijlganzen! Dat was toen een grote bijzonderheid! Zelf was Roy als kind vooral geïnte-

resseerd in de grotere roofvogels. Dat verwaterde een beetje in de puberteit. Maar voor zijn opleiding had hij het geluk veel te mogen reizen. Toen kwam ook zijn interesse in vogels terug. Hij is toen naar Afrika geweest en ook naar Zuid-Amerika. Het vinden van bepaalde vogels is veel moeilijker dan groot wild, dus de beloning voelt altijd meer, vertelt hij. Eind 2023 had hij zijn HBO afgerond en is hij teruggeweest naar Suriname, naar een oud stageadres: in zijn uppie de jungle in. Niet alleen vogels fascineren hem, ook reptielen, kikkers en veel andere dieren vindt hij prachtig en hij zet ze allemaal op de foto (we zagen het op de foto- en filmavond afgelopen november). Maar hij moet nog weer een keer terug, want de expeditie om de harpij-arenden te vinden, was helaas niet gelukt. En zo heeft hij nog een paar soorten op zijn droomlijstje staan.

Roy Strijker Coördinator Vogelwerkgroep

Ondertussen is er al lang en breed gesproken over wat er in de werkgroepen gebeurt. Ik begrijp nu dat er verschil is tussen het werken met kerkuilen en steenuilen. Kerkuilen kunnen best venijnig zijn. Piet vertelt dat Gerhard Warmink (de coördinatie van de werkgroep ordt door twee mannen gedaan) de kerkuilen wel durft beet te pakken, hijzelf niet. Het is ook lastig omdat bij kerkuilen de jongen niet gelijktijdig uit het ei komen, waardoor het ene uiltje nog heel klein is, maar een andere al behoorlijk groot kan zijn. Steenuilen zijn kleiner van formaat en zelfs kinderen mogen de uiltjes vasthouden, als ze door de werkgroep geringd worden. Roelof vertelt dat de steenuilenwerkgroep uit ongeveer 9 mensen bestaat en dat zij proberen de jongen altijd te ringen. Eén nestje is hem dit jaar ontkomen: hij was even op vakantie - en toen waren ze al uitgevlogen. “We hebben nu 40 kasten hangen hier in de omgeving van Zuidwolde, Veeningen en Fort. En die gaan wij dan in het voorjaar bekijken. Als je bij zo’n kast klimt en je kijkt zo onder het deksel, dan is het toch echt iedere keer weer verrassend: zit er wat in?” De broeden ringgegevens worden doorgegeven aan het Sovon of aan de Werkgroep Steenuilen Drenthe. Het is een hele tijd slecht gegaan met de steenuilen. Er waren nog maar 4 nestjes in de hele omgeving. Maar afgelopen jaar waren het er 9 en het jaar ervoor 10. De werkgroep zorgt ook elk jaar voor vervanging van oudere kasten. En in het najaar maken ze de kasten weer schoon voor het volgende jaar, zeker waar jongen in hebben gezeten, want die maken wel een beetje een janboel

van zo'n kast. Ook de kerkuil-kasten worden elk jaar schoongemaakt. Piet geeft een levendige beschrijving van hetmet één hand klimmen op een ladder, die onderaan wordt vastgehouden door Gerhard. In de andere hand heeft hij een emmer met lang touw. Hij grapt dat het eigenlijk geen werk is voor zeventigjarigen, eerder voor dertigjarigen, waarop Roy zich aangesproken voelt en lachend zegt, dat hij best eens wil komen helpen. Onderaan de ladder staat ook de kruiwagen, waarin het nestvuil wordt verzameld en naar de mestvaalt gebracht. Soms zit zo'n nestkast helemaal vol. Ze gebruiken beits en een troffel, omdat het soms zo'n keiharde koek is. Piet is ook beducht voor stof in zijn longen, dus hij werkt met een stofmasker op. Maar hij vindt het belangrijk werk. Piet en Gerhard ringen de kerkuilen niet. "Want dat is niet gering, als je uilen wilt ringen, daar moet je een langdurige cursus voor volgen, dat komt heel precies!"

Ik wil graag weten hoe ze aan mensen komen, die kasten bij hun huis willen hebben hangen. Soms komt

het voor dat mensen zich uit zichzelf aanmelden. Bij Piet komen wel eens meldingen binnen via Landschapsbeheer Drenthe en dan gaat hij een kast plaatsen. Maar meestal is het zo, vertelt Roelof, dat hij zelf rondkijkt naar een geschikte locatie. Die steenuilen zitten graag bij een huis of boerderij, waar ook schapen zijn, of een paard of pony. Het gaat erom dat er in de omgeving voldoende veldmuizen zitten: dus ook graag mooie akkerranden en bermen, en niet te dicht bij een snelweg. Kerkuilen die verongelukken nog wel eens op de wegen. "En het moet niet te strak zijn eigenlijk. Liefst een beetje rommelig en dat zie je steeds minder trouwens. Want oude schuurtjes, die worden steeds meer afgebroken." In maart gaat Roelof ook wel met een geluidsopname rond, die hij laat afspelen en waarop dan het mannetje terugroept. Dan kan hij nog weer nieuwe locaties vinden waar steenuilen zitten, die ze niet in beeld hebben.

We praten nog een poos door over de muizen, over het koude en natte voorjaar van verleden jaar, waardoor er weinig muizen waren. Het is best wel

Steenruit (foto: Henk Bosma)

een wankel evenwicht: zijn er dit jaar veel muizen of niet? Piet zegt: "Ja trouwens, hè, want dan zie je wel kerkuilen in zo'n boerderij zitten. Maar dan zeg je tegen die mensen ook: wij hebben het bekeken, maar er zitten geen eieren in."

De vogelwerkgroep werkt op een heel andere manier. Roy is 3 à 4 jaar geleden samen met Gerrie de Lange begonnen als coördinator. Sinds Gerrie vorig jaar is gestopt en hem vroeg of hij het alleen kon, is hij de enige coördinator van de vogelwerkgroep. "Ik vind het ontzettend leuk om mensen te betrekken in het hele idee van naar buiten gaan en even lekker te gaan vogelen. Dat is denk ik de hele essentie van de werkgroep en om het laagdrempelig te houden." Hij organiseert twee tot drie excursies per jaar met begeleiding, vaak naar een gebied in de nabije omgeving. Zelf voelt hij zich nog niet sterk genoeg in zijn schoenen staan om zo'n groep te begeleiden, hij coördineert achter de schermen. Vaak vraagt hij Jan Mansens als gids, "want die kan dat gewoon ontzettend goed." Hij is blij met de stijgende lijn in het aantal deelnemers dat meegaat. Dat vindt hij mooi om te zien.

Tenslotte hadden we het nog over educatie. Bij de steenuilenwerkgroep komt elk jaar een klein groepje kinderen kijken bij het ringen. Bij vogelexcursies komen er behalve volwassenen ook af en toe kinderen mee. Zelf heeft Roy het gemist dat er na de nestkastroute voor basisschoolkinderen geen vervolg was. Hij komt direct met voorstellen, dat het mooi zou zijn als ze dan

naar een werkgroep zouden kunnen, waar ze kunnen meehelpen met het maken van nestkasten, zwaluwwanden, ijsvogelwanden, ringen... "Dan houd je die leeftijdsklasse betrokken! Want dat is ook zo'n beetje het gat waar ik toen in gevallen ben!"

Ik knoop zijn woorden in mijn oren, want per slot van rekening zijn wij als bestuur hard bezig om met het Groene Anjer-geld initiatieven te ontwikkelen juist voor die doelgroep.

Het was een heel fijn gesprek, waar ik enorm veel betrokkenheid voelde - zowel bij de vogels als ook bij de mensen, jong en oud.

Irmgard Ballast

Roelof Nijboer Coördinator Steenuilen

Natuurlijk Zuidwolde

Ik ben blij dat wij nog steeds allerlei waarnemingen te zien en te horen krijgen. Het laat zien dat mensen hun ogen en oren open hebben voor de natuur en wat is er mooier dan dat met elkaar te delen.

Vogels

Dankzij de zachte winter van vorig jaar waren er veel IJsvogels. Ze werden gezien tot zelfs in de tuinen midden in Zuidwolde als er maar een vijver was, hoe klein ook Reinier Lochger, Dick Hein, Martine Visscher, Jan Huiskes; allemaal deden ze melding van een IJsvogel in hun tuin of in de buurt.

IJsvogel met visje (martin Beekwilder Diependal)

Ook deze winter is niet heel streng geweest al hadden we in februari even wat behoorlijk koude nachten.

Groene specht

Veel Ooievaars hebben niet de moeite genomen om naar het zuiden te trekken, zodat we ze eigenlijk de hele winter wel konden treffen. Zo ook op 1e kerstdag toen op het nest bij de volkstuin een Ooievaar stond te kleperen. Lian van Hengel heeft een lekker bemost en bloemrijk gazonnetje en daarin zijn genoeg mierennesten te vinden om het een paradijs voor de Groene specht te maken. De grootste verrassing meldde Theo Sleijster toen hij in zijn tuin aan de Zuideresweg een Havik zag boven op een Ekster die hij had gepakt.

Havik (v) op prooi (Ekster) (Theo Sleijster)

Zoogdieren

Maud Maas Geesteranus stuurde mooie foto's van een Boommarter bij haar huis die dankbaar gebruik maakte van het voor Eekhoorns aangeboden voer.

Boommarter bij pindahuisje (Maud MG)

Eekhoorn met walnoot (MMG)

Ook een Eekhoorn kwam daar en Maud fotografeerde net als Arjen van den Hoek hoe de Eekhoorn voedsel of nestmateriaal verzamelt in zijn bek. Henk Tissingh stuurde foto's en een prachtig filmpje van een moeder met jonge Egels bij hun tuin.

4 Egels Renate en Henk Tissingh

Het was (waarschijnlijk) vooral dankzij de zachte winter, het natte voorjaar en een overvloed aan wormen en slakken een heel goed jaar voor de Egel, want ik heb dit jaar op verschillende plekken levende Egels gezien en (jammer genoeg) ook nog een aantal egelplakaten op de rijweg. Soms wordt je op harde manier met de dood geconfronteerd. Dat ondervonden wij ook bij een ontdekkingsstocht in het Rabbingerveld waar we het schone, vrijwel complete skelet vonden van een schaap. Waarschijnlijk doodgegaan door blauwtong, een heel besmettelijke ziekte. Het bijbehorend oornummer is naar Drents

Landschap gestuurd.

Rabbingerveld dood schaap met oormerk NL10118889844

Wilde planten.

Bijzondere planten zijn niet gemeld al hebben we bij de plantenexcursies best vaak bijzonderheden gevonden zoals de Donkergroene basterdwederik. Ook nieuwe plekken van bijzondere varens die we vonden op landgoed Linde maken ons altijd blij.

Dagvlinders

In een bijdrage van de dagvlinderwerkgroep schrijf ik over de dagvlinders. Het gaat niet goed met deze groep, maar soms zijn er lichtpuntjes. Simon Datema stuurde een foto van een Landkaartje omdat hij er ineens zo veel zag. Dat is in het hele land een bijzonder verschijnsel geweest op de grens van augustus en september. Anje Waninge en Olga de Lange stuurden een foto van een Kleine vuurvinder. Dat is een klein vlindertje maar wanneer je die ineens opmerkt, zie je hoe mooi die is.

Landkaartje

Kleine vuurvliinder

Nachtvinders

Henk Bosma stuurde prachtige foto's van de Populierenpijlstaart en het is opmerkelijk hoe goed en bijna onzichtbaar die opgaat tussen de bladeren van de populier.

Rups populierenpijlstaart (Foto: Henk Bosma)

Marit Petrus stuurde een foto van een Nachtpauwoog. Ook al zo'n echte schoonheid in het heideveld. Maud Maas kweekte een rups op van een nachtvliinder de Grauwe monnik, maar die ontwikkelde zich niet tot vlinder want hij bleek geïnfecteerd door een sluipwesp. Astrid Kolfschoten had de Kolibrievliinder in haar tuin.

Geparasiteerde rups van Grauwe monnik (MMG)

Kolibrievliender (Astrid Kolfschoten)

Maar ook die waren er door het natte koude voorjaar veel minder dan eerdere jaren. Ineke Smit tenslotte kon een foto maken van de Grote wintervliender op haar stoep. Het is bijzonder om te zien dat sommige nachtvinders juist in de winter uit de pop komen om zich voort te planten. Het is wel een tijd waarin ze weinig te duchten hebben van vijanden, dus.....toch ergens wel begrijpelijk.

Grote wintervliender (ineke Smid)

Andere insecten

In het vorige nummer heb ik verteld over de vele libellen dit jaar, Dat is tot diep in november doorgegaan en heel laat zagen we nog Bruinrode heidelibellen.

Bruinrode heidelib

Peter van Dijk stuurde een foto van een Zwarte (aziatische) hoornaar waar we vorige keer al over schreven en waar ik over de bedreiging die ze vormen voor onze bijen, heb geschreven. Er is ook midden in Zuidwolde een nest gevonden. De plek was heel ongebruikelijk, want niet hoog in een boom maar achter het dakbeschot van Zantingehof.

Zwarte hoornaar (Renate Horstink)

Het nest is vernietigd door een bevoegde bestrijder. Kijk ook komend jaar uit naar Zwarte hoornaars en meld ze AUB wanneer u er een ziet. In een aparte bijdrage (wanneer er tenminste ruimte is in Natuurgenoten) schrijf ik meer over wilde bijen.

Paddenstoelen

Lejo Floor stuurde foto's van o.a. een grote Platte tonderzwam.

Beuk bij Fort met een enorme Platte tonderzwam aan de voet. (Lejo Floor)

Bor, een van de leerlingen die meedeed met het opschoonwerk in de heide van Steenberger Oosterveld vond daar een Vuurzwammetje; de eerste in dat gebied. Gerrie Koelewijn stuurde foto's van o.a. een mooi Geweizwammetje. Anita van der Sleen stuurde een foto van Plooirokjes ;

Plooirokjes (Anita van der Sleen)

Gerrie Koelewijn Geweizwammetje (Kerststukje)

Harige satijnzwam, zeer zeldzaam in Nederland

een soort inktzwammetjes. De meest opmerkelijke vondst deed ik zelf op de begraafplaats. Eind oktober vond ik daar een paar paddenstoelen met harig hoedje en roze sporen, die met hulp van anderen is gedetermineerd als Harige satijnzwam. Het is een soort die op waarneming.nl nog niet eerder in Nederland is gemeld. Ze stonden

notabene op het nieuw ingerichte deel van de begraafplaats. Het blijft voor de natuur toch een zeer bijzondere plek.

Reptielen en amfibieën

Er zijn door drie mensen Adders gemeld. Alle drie in het Steenberger Oosterveld. Johan Scheeres meldde een dode jonge Adder maar zowel Frits Kruizinga als Harald de Graaff schreven over waarnemingen van levende Adders. Opmerkelijk dat ze nu jaarlijks gezien worden terwijl ze eerder wel 20 jaar niet zijn opgemerkt. Met elkaar kunnen we toch een beeld krijgen van de diversiteit op allerlei gebied. Ik hoop dat iedereen die wat bijzonders ziet, dat wil blijven melden, en dan houden we via Natuurgenoten elkaar daarvan op de hoogte.

Joop Verburg

Adder Frits Kruizinga

Kostbare natuur

Jaap Mekel maait bij Idylle

Jaap Mekel is al 30 jaar betrokken bij het ecologisch bermbeheer in Zuidwolde (en ook op andere plekken in De Wolden) Wij waarderen Jaap als beheerder enorm omdat hij zeer betrokken is en heel veel over de natuur weet en overall rekening mee probeert te houden. Niet voor niets is hij door de Vlinderstichting uitgeroepen tot bovenstebeste bermbeheerder van Nederland. In zijn werk ontstaat er wel eens spanning door wat er verder in het veld gebeurt. Daarover schrijft Jaap het volgende:

Telkens weer ben ik dankbaar Natuurgenoten te ontvangen. Te mogen lezen hoeveel mensen in De Wolden betrokken zijn bij de natuur en elkaar hierin stimuleren. Ik woon in Ravenswoud, Friesland. Mijn betrokkenheid bij De Wolden is vooral dat ik een jaar of 30 geleden hielp bij de aanleg van Land-

schapsspark Middelveen, Slagendijk en later De Westrand bij de vlindertuin en Middelveense kaamp bij Buningshof. Deze terreinen, de Idylle in Zuidwolde maar ook elders in de gemeente beheer ik middels maaien. Natuurgenoten lezen is daarmee ook een beetje werken voor mij. Op deze manier kan ik lezen wat anderen waargenomen hebben, waar ik rekening mee moet houden met maaien. Want maaien is kapot maken. Zo las ik in het september nummer dat er Blauw walstro staat in Idylle. Nooit van gehoord. Even opzoeken. Oh klein plantje. Ik zal hem dus niet snel afmaaien maar hij wil het vast een beetje kort hebben in zijn omgeving. Ik heb het al moeilijk genoeg met mijn eigen kapot maken, maaien. Maar als ik daarna iemand langs zie komen met een veldboekje wordt het nog lastiger. Planten die ik expres heb laten staan om zaad te kunnen vormen zodat die soort er volgend jaar weer staat zie ik geplukt langs komen. Ik snap het wel mensen denken misschien dat dat stuk straks ook wordt gemaaid maar wat zegt zo een man als hij thuis komt? 'Kijk eens schat, ik heb iets moois gezien in de natuur, ik heb het geplukt zodat het bij ons op tafel dood kan gaan'. □ Wat ben ik blij dat ik niet vaak in de terreinen kom die ik beheer, dat ik niet alles zie. In Natuurgenoten van afgelopen september zie ik foto's van kinderen die tijdens Slootjesdag door Idylle banjeren met grote schepnetten, en foto van een excursie die midden in Middelveense kaamp staat en die vervolgens naar landschapspark Middelveen gaat, fo-

to's van een middag wildpluk midden in Middelveense kaamp. Kijk, als ik maai, kapot maak, komt dat het terrein ten goede, ik verschraal, ga bosvorming tegen bevoordeel bijzondere soorten etc. Maar al die mensen die kriskras overal overheen lopen, verstoren, afbreken..... Dat vind ik moeilijk om te zien. **Maar**..... eigenlijk zijn ze allemaal bezig hun liefde voor de natuur te laten groeien, te verspreiden op stukken land die eerder aardappel akker waren. Wat kan je nou eigenlijk kapot maken op een aardappelakker? Ga zo door mensen, verspreid de kennis en liefde voor de natuur. Dat dat

Overleg met gemeente De Wolden

Gedurende vele jaren hebben wij contact met gemeente De Wolden over allerlei onderwerpen. Soms in officiële bijeenkomsten met de wethouder er bij, maar dikwijls snel en informeel met Nico Velthuis, projectvoorbereider groen. Dat contact is al die jaren buitengewoon plezierig verlopen en wij hebben over allerlei zaken snel afspraken kunnen maken met name rond bermbeheer en praktische dingen rond bijvoorbeeld het Vlinderommetje. Wij willen Nico daar enorm voor danken nu hij een nieuwe functie heeft gekregen bij de gemeente. Nico wordt opgevolgd door Wilbert van der Molen en wij stellen het zeer op prijs dat er direct een kennismaking is geweest met Wilbert. Daarbij hebben we gezien dat ook Wilbert een groen hart heeft en open staat voor overleg. Een van de eerste dingen waar we blij over zijn, is dat het contract met Jaap Mekel -onze bovenstebeste bermbeheerder van het Vlinderommetje- verlengd is.

Bestuur NVZ

Nico Velthuis (l) in gesprek met Jaap Mekel

soms ook een beetje ten koste gaat van de natuur neem ik op de koop toe. Jaap Mekel

Ik denk dat hiermee wel duidelijk is welke liefde Jaap voor de natuur heeft. Hij weet zelf ook wel dat de grootste bedreigingen van de natuur gevormd worden door de stikstofproblematiek, de klimaatverandering en het gifgebruik. Laten wij maar gewoon met het nodige respect doorgaan met onze activiteiten in de natuur en daarvan genieten.

JV

Egelmiddag bij Buningshof

Dinsdagmiddag 17 september was er weer een egeltjesmiddag gepland. Jurre van Landschapsbeheer Drenthe gaf informatie over egels. Er werden egelhuisjes in elkaar geschroefd en er werden egeltjes met eierkoeken en met kaardebollen en klei gemaakt. Als hoogtepunt lieten we een egel vrij die in de egelopvang weer was aangesterkt en naar buiten mocht. Zo'n 30 kinderen met hun (groot)ouders genoten van een interactieve middag. Lia van Zanten was er met haar kleinkinderen en zij schreef er het volgende over:

Alleen de naam al; ik las het in de Groene post en ik ben gek op Egeltjes en ik weet zeker dat mijn kleinkinderen het ook leuke beestjes vinden (hoewel.... al die stekels?) Dus na schooltijd eerst wat drinken en daarna op naar Buningshof. Wat een schitterende locatie heeft de Natuurvereniging daar! Er waren al heel wat kinderen met ouders of opa of oma. Goed om te zien dat er zoveel belangstelling is voor wat er in de natuur te beleven valt. Maar nu:

de Egel. Na een warm welkom en uitleg over wat er allemaal te doen was aan activiteiten, konden we aan de slag. Eerst een egelkast maken waar al heel wat voorwerk aan gedaan was. De kinderen konden de kast met een schroefboormachine in elkaar schroeven. Het vroeg even geduld maar met wat hulp kregen we het voor elkaar. Na de egelkast hebben we nog egeltjes geknutseld van klei en kaardenbollen en we hebben geluisterd naar een uitleg met foto's over Egels. Veel soorten kwamen voorbij: de Harige egel, De Langooregel, de Witbukegel. Verder over wat Egels eten: Vooral wormen en huisjesslakken, maar ook appels. Tenslotte werd een echte Egel door Joop en de hele stoet kinderen naar buiten gebracht, waar hij een egelhuis en een prachtige plek kreeg op het natuurterrein bij Buningshof. Het was een leuke leerzame middag en volgens mij hebben alle kinderen genoten op deze zonnige septemberdag.

Met natuurlijke vriendelijke groeten van Lia van Zanten

Lia van Zanten bouwt met haar kleinkinderen een Egelhuis

Heerlijke drukte bij Buningshof (foto Mieke Holtmaat)

Grote oorworm

Workshop eco-printen

Op de zonnige dag van 21 september verzamelden we ons op Buningshof van de natuurvereniging voor de workshop eco-printen. Na een korte uitleg over verschillende technieken mochten we zelf experimenteren. Verschillende bloemen en bladeren werden op de meest creatieve manieren op geprepareerde lappen stof gelegd, waarna de lappen strak werden opgerold en gestoomd in grote pannen. Ook was er ruimte voor verschillende prints uit te proberen met bijvoorbeeld ijzerwater, wat de print over het algemeen donkerder maakt, of aquarelpapier, wat als tussenlaag minder laat doordrukken. Na een kop thee in het herfstzonnetje, leefden we ons uit in een andere eco-print techniek planthammering waarbij we de bloemen en planten op de stoffen of aquarelpapier hamerden met stenen. Een bijzonder proces waarin ik me verbaasde over de intensiteit van de kleuren om ons heen.

Na twee uur stomen was het tijd voor het resultaat: de groep reageerde enthousiast terwijl de lappen werden uitgerold en de eerste kunstwerken tevoorschijn kwamen. De lappen mochten uiteraard mee als herinnering aan deze experimentele inleiding tot het ecoprinten!

Lutsia

Rollen worden gemaakt

Aan het werk met ecoprinten

Woldlakebos en Waterloopbos

Onder leiding van Edwin de Weerd, natuurkenner van de bovenste plank, maakten we een dagexcursie naar de bossen van noordwest Overijssel en Noord-oost-polder. Het was een kleine groep van 5 mannen maar wat hebben we een geweldige dag gehad. Het weer was ondanks de sombere voorspellingen heel mooi en de natuur bood ons nog veel meer moois. Het Woldlakebos was vooral een libellenparadijs waar allerlei soorten rondvlogen. Daarbij vloog de zeer zeldzame Kempense heidelibel wonderlijk genoeg met vele tientallen rond. Edwin wees voortdurend op allerlei kleine wonderen van insecten. Ik was vooral verbaasd over zijn uitmuntende gehoor. Ieder piepje en krasje werd door Edwin vertaald naar een vogelsoort: "Hoor, Sijsjes in de elzen en daar Baardmannen". Baardmannetjes in een boom en niet in het riet? En jawel even later zagen we ze vliegen. "Daar, het biggengeschreeuw van Waterrallen". "Daar: Ik hoor Ringmussen. Die

zijn bij ons heel zeldzaam geworden" Zo ging het maar door. Na de lunch besloten we om alsnog naar het Waterloopbos te gaan, waar we vooral verrast werden door het bijzonder grote aantal paddenstoelen. Gewone soorten, maar ook zeldzame soorten en zelfs soorten die we nog nooit hadden gezien. Het was een feestelijke natuurdag, die extra mooi was omdat Roel Smit, die lang ziek is geweest, er deze dag weer bij kon zijn en het de hele dag kon volhouden. Vooral Edwin bedankt!

JV

Kempense heidelibel bij tintallen aanwezig

Edwin, Dick, Gerrie en Roel bij een oersterke spindraad

De paddenstoelenexcursie

Het is een mooie zaterdagochtend en ik ga samen met 35 andere mensen een paddenstoelenexcursie lopen van 'Natuurvereniging Zuidwolde'. We worden hartelijk begroet door Hans Post en Joop Verburg en samen trekken we het Faliebergbos in opzoek naar paddenstoelen, maar kunnen we daar twee en een half uur mee vol maken?

Joop vertelt ons dat de schimmels het opruimwerk in de natuur doen, dat paddenstoelende vruchtlichamen van schimmels zijn en dat bomen en planten samenwerken met schimmels en zo kunnen overleven. Er staan heel veel paddenstoelen in het bos, maar ze vallen vaak niet op vanwege hun onopvallende kleur of gewoon omdat ze heel klein zijn. Zo laat Hans ons een schattig paddenstoeltje zien dat op oude eikels groeit. Heel mooi! We zien paddenstoelen met de kleur van rode kool, knalgele, met bolle of platte hoedjes, de variatie is enorm. Ook leuk om te horen is dat paddenstoelen met een steel hun sporen naar onder toe afgeven en paddenstoelen zonder steel naar boven toe. We zien er meerdere voorbeelden van en een loepje komt daarbij goed van pas.

Aandacht voor vondsten van Hans Post (Theo Sleijster)

Bij het ven krijgen we chocolademelk met een paddenstoelen koekje speciaal gebakken door Irmgard, Superleuk!

We vervolgen onze zoektocht en even na 12 uur komen we bij een sponszwam aan, de hekkensluis van deze mooie excursie.

Het was meer dan twee en een half uur genieten en ik zie er al naar uit om weer een bos in te trekken en paddenstoelen te zoeken. Ik kan nu anders kijken en zal er zeker meer kunnen vinden dan ooit.

Klarien Strijker

Joop laat leuke soorten zien (Theo Sleijster)

Aandacht voor Parelamanieten (Theo Sleijster)

De natuurwerkdag van de Heidevlinder in het Steenberger Oosterveld

Samen met Landschapsbeheer Drenthe en onze Werkgroep Landschapsbeheer van onze Natuurvereniging is een dag georganiseerd waarop jeugd van de basisscholen in Zuidwolde aan het werk konden in het Steenberger Oosterveld om de heide te beheren. Een paar deelnemers vertellen hun eraring:

Aan de slag met de knipscharen

Wij gingen op natuurexcursie bij de heide dat was super leuk. We waren met groep 7 en twee groepen 8. We splitsten ons in twee groepen. We gingen eerst op excursie, we liepen en vonden heel wat interessante dingen zoals een kikker, een grote en een kleine en heel veel verschillende soorten paddenstoelen. Na dat rondje gingen wij eten en drinken. Daarna gingen wij boompjes wegsnoeien dat deed je in tweetallen met dat tweetal moest je omstebeurt een klein boompje weg halen dat weghalen deed je met een knipschaar je kon de knipschaar op een goede maat zetten en toen was het knippen maar. Toen we daar mee klaar waren gingen we met z'n allen weer terug naar school.

Lenn

Mijn groep ging eerst de excursie doen. Rond deze tijd van het jaar staan er super veel paddenstoelen en iemand van mijn groepje heeft een zeldzame paddenstoel gevonden! Mijn juf heeft een kikker gevonden in het bos en er waren super veel spinnen. Na de excursie ging de andere groep de excursie doen en wij gingen een ander stukje heide opschoonen. We moesten in tweetallen werken en zo dicht mogelijk bij de grond knippen. Waar wij moesten knippen stond een Schotse Hooglander en kwam steeds een stukje dichterbij en een opgegeven moment moesten we stoppen en kregen we nog wat lekkers. (We mochten de werkhandschoenen houden) Het was super leuk!

Emmeline

Vuurzwammetje door Bor gevonden

Zomerprogramma Natuurvereniging Zuidwolde 2025

Zaterdag 22 maart 2025, 6.15 uur parkeerplaats Tonckenshuys. Vogelexcursie "Het Spookmeer en Wildenberg" Een excursie door het bos en het open veld langs de Reest tegenover de Takkenhoogte, een prachtig vogelrijk gebied in onze omgeving. Het gebied telt diverse soorten watervogels, rietvogels en roofvogels. De excursie start om 6.30 uur vanaf de parkeerplaats bij de Takkenhoogte t.h.v. Nieuwedijk nr 26.

Dinsdag 25 maart, aanvang 19.30 uur. Jaarlijkse ledenvergadering van Vereniging voor Natuurbescherming Zuidwolde e.o. in het Wolderhuus

Hierop aansluitend is voor alle belangstellenden om 20.30 uur de lezing van Albert Henkel over zijn jarenlange ervaringen als boswachter in Dwingelderveld en zijn liefde voor het gebied Jaegerborg Dyrehavn in Denemarken. Inloop voor publiek voor de lezing van Albert Henkel 20.15 uur

Dinsdag 1 april van 9.00 uur tot 12.00 uur Vlindertuinwerk perken en paden onderhouden. Tussendoor als altijd koffie met gebak. Iedereen die wil helpen is welkom. Daarna is er iedere eerste dinsdag van de maand van 9 tot 12 uur: Werken in de Vlindertuin
Zaterdag 5 april 6.00 uur parkeerplaats van Tonckenshuys: Vogelexcursie "Steenberger Oosterveld" Tijdens deze excursie nemen we een kijkje in de bossen en op het open veld van het Steenberger Oosterveld. De variatie aan landschappen geeft ons de mogelijkheid om verschillende vogel- en andere diersoorten te spotten.

Zaterdag 5 april 6.00 uur parkeerplaats van Tonckenshuys: Vogelexcursie "Steenberger Oosterveld"

Tijdens deze excursie nemen we een kijkje in de bossen en op het open veld van het Steenberger Oosterveld. De variatie aan landschappen geeft ons de mogelijkheid om verschillende vogel- en andere diersoorten te spotten.

Woensdag 9 april 14.30 - 16.30 uur Buningshof. Eerste bijeenkomst Jeugdgroep7/8 Samen nadenken en praten over een mooi programma met bijzondere natuuractiviteiten. Zit je in groep 7 of 8 en lijkt het jou leuk om mee te doen: geef je dan op bij Mieke Holtmaat (0624670136) of Bert Hilferink (0683492201).

Zaterdag 12 april 9.30 - 12.00 uur Buningshof Eerste bijeenkomst JeugdgroepVO De eerste bijeenkomst van deze nieuwe groep voor jongeren uit het voortgezet onderwijs willen we gebruiken voor overleg over mogelijke activiteiten en data/tijdstippen. Daarna gaan we een natuurpuzzeltocht doen met kijk- en onderzoeksopdrachten. Opgave via: info@natuurverenigingzuidwolde.nl

Zaterdag 19 april 12.45-16.00 uur 12.45 Tonckenshuys: excursie naar Struunpad Koekangerveld. Het Struunpad is een soort Heempark met verschillende biotopen en veel bijzondere planten. Het voorjaar wordt ingekleurd met stinzenplanten en inheemse bosplanten. Ruurd van Donkelaar, beheerder van het heempark vertelt tijdens de excursie wat meer over de geschiedenis van deze bijzondere plantengroep en laat de verschillende soorten zien. (Rechtstreeks naar Koekangerveld kan ook: 13.00 uur Ruinerweg 44, 7958 RD Koekangerveld.

Zaterdag 3 mei 10.00 uur, Buningshof, Broeihoop ringslang inspecteren en opnieuw opbouwen. De gemeente Zuidwolde zorgt voor schors en bladeren, wij moeten met kruiwagens en menskracht de hoop opnieuw opbouwen. We gaan eerst de hoop onderzoeken met de kans op het vinden van oude en uitgekomen eieren. Iedereen is welkom Trek kaplaarzen aan en neem een mestvork en eventueel een kruiwagen mee. Er wordt voor drinken en wat lekkers gezorgd. Opgave via info@natuurverenigingzuidwolde.nl

Woensdag 7 mei - 13.30 - 15.30 uur – Buningshof : Jeugdworkshop Speelgoed en Spel van Vroeger In het kader van Zuidwolde750 organiseren we een workshop, waarin we de natuur gebruiken om speelgoed te maken, zoals men dat vroeger deed. Zo'n 750 jaar geleden bestond er nog geen plastic, maar werd er speelgoed gemaakt van natuurlijke materialen. Daarnaast zijn er buiten ouderwetse spelletjes te spelen zoals bikkelen, klobbegooien en het notenwerpspel. Begeleiding: Irmgard Ballast en Suzanna Beerbaum. Leeftijd: 5 t/m 12 jaar. Kosten: vrijwillige bijdrage. Aanmelden via: info@natuurverenigingzuidwolde.nl

Zondag 18 mei 13.30-16.00 uur. Excursie over biodiversiteit vanuit Buningshof. In het kader van de week van de biodiversiteit organiseert de Natuurvereniging een wandelexcursie over dit onderwerp. Met name de samenhang tussen planten en insecten en de rol van paddenstoelen daarbij worden toegelicht. De excursie is o.l.v. Joop Verburg.

Woensdag 4 juni 15.00 - 16.30 uur Slootjesmiddag bij de vlonder van Idylle achter de Handelsweg.

Woensdag 17 september 14.30 - 16.30 uur - Buningshof: Jeugdworkshop Wolviltten In het kader van Zuidwolde750 organiseren we een workshop, waarin we gaan werken met wol. Zo'n 750 jaar geleden lag Zuidwolde op een zandrug te midden van uitgestrekte veen- en heidegebieden. Eerst wordt over de heide en de schapen verteld. Daarna leert Heidi Scheper ons hoe je moet naaldviltten: met een viltnaald op een schuimblok de wol in vorm brengen en er pompoenen, een paddenstoel of een diertje mee maken. Kosten: vrijwillige bijdrage. Leeftijd: 6 t/m 18 jaar. Aanmelden via: info@natuurverenigingzuidwolde.nl

Zaterdag 4 oktober 9.30 – 12.00 uur Tonckenshuys paddenstoelenexcursie in Faliëberg voor jong en oud. Onder leiding van Hans Post en Joop Verburg gaan we tot ca. 12.00 uur op zoek naar paddenstoelen. Wie vindt de bijzonderste paddenstoel? Welke zijn eetbaar? Wat betekenen paddenstoelen in de natuur? En voor de jeugd zijn er vragen als: Wie vindt de kleinste paddenstoel? En wie de kleurigste? Iedereen is welkom en er zijn geen kosten aan verbonden.

Ik ben op excursie geweest, ik vond het heel erg leuk en leerzaam. We hebben een wandeling door de natuur gedaan om te kijken wat alles was en we hebben ook nog de boompjes geknipt. Het knippen vond ik wel leuk, alleen aan het einde was het een beetje saai. Ik vond de Schotse hooglanders wel mooi en cool om weer een keer te zien. Het was wel leuk om in tweetallen te knippen en dat je zelf die mocht kiezen. De tocht (laat ik het maar zo noemen) vond ik wel leuk omdat ik met andere kinderen bij heel veel dingen stilstond, ik vond dat erg leerzaam. En daardoor weet ik nu ook hoe het zit met bijvoorbeeld de hulst.

Thirza

We gingen er naartoe fietsen. Toen we aankwamen was het heel mooi, alleen overal bomen en daar hebben we wat aan gedaan! Eerst hebben we uitleg gekregen over wat we gaan doen en

hoe je het gereedschap moet gebruiken. Ik zat in de eerste groep dus we gingen gelijk aan de slag met knippen. Eerst wat handschoenen aan dat was echt fijn en dan aan het werk! We gingen tweetallen maken dat was wel handig dan kon de een knippen en de andere de takjes pakken en op de bult gooien voor alle beestjes voor in de winter en daarna andersom. We gingen door en het werd steeds gezelliger (Ik had ook nog een hagedis gevonden hij was heel klein en schattig! Toen kwam de andere groep terug van de wandeling. Even fruit eten en drinken en dan wisselen. We hadden een hele leerzame tocht paddenstoelen, schotse hooglanders, planten, heiden en dassen. We hebben er hard aan gewerkt en dan krijg je een mooi resultaat! Doe jij de volgende keer ook mee?

Maike Hoekstra

Meester Bert vertelt over planten en dieren

De Nacht van de Nacht

Er waren ca 50 deelnemers waaronder veel kinderen die deze prachtige avond met uitstekend weer meededen. Er waren ook enkele jongeren met visuele beperking bij onder begeleiding van een volwassene. Een van die begeleiders schrijft hieronder een verslag:

Samen met mijn zwager Jan nam ik deel aan de nacht van de nacht. Wij mochten twee blinde deelnemers begeleiden. Dat vond ik best spannend. Het eerste stukje waar het nog verlicht was, ging dat prima. Al pratend arriveerden wij bij het eerste kraampje waar blind geproefd moest worden. Voorgeschiedeld kregen we een blaadje spinazie uit de supermarkt en een blaadje zevenblad uit de tuin. Vervolgens kregen we een soepje met champignons uit de winkel en een eigen-gemaakt soepje met eekhoorntjesbrood te proeven. De biologische producten hadden een krachtiger smaak en waren lekker.

Daarna weer verder op weg. Het zicht werd voor mij ook steeds minder (nachtblind?) en aarzeland arriveerden we bij de tweede stop. Daar werden de vleermuizen gespot met een detector. Het geluid dat een vleermuis maakt, konden we goed horen. Het klonk als kleine tikjes.

Weer verder in het donker. Het lopen in het duister viel niet mee. Op naar het volgende kraampje waar de sterrenwereld en de planeten werden uitgelegd. Met een grote telescoop konden we kijken naar Saturnus. Voor mijn blinde metgezel kon ik gelukkig een betere begeleider vinden. Beiden waren we daar blij mee. Opvallend was dat de kinderen in de groep zo veel wisten en zo belangstellend waren.

Bij de volgende stop werden allerlei uilen getoond met de daarbij behorende geluiden. Bij de laatste kraam in het bos werd van alles over paddenstoelen verteld. We konden ruiken en proeven.

Aan het eind van de wandeling stond de koffie, thee en warme chocolademelk met lekkers op ons te wachten in Tonckenshuys. Een leuke en leerzame avond. Een aanrader!

Erie van Ojen

Griezelen In het stikdonker

Verslag Natuurwerkdag 2 november 2024

Op 2 november waren we met een flinke groep vrijwilligers aanwezig bij de Buningshof voor het opschonen van het terrein op de Middelveense Kaamp en het onkruidvrij maken van de Buningshof zelf. Om 9.00 uur scheen er al een mooi zonnetje. Jaap Vliegthart legde uit wat de mogelijke activiteiten waren. Van Landschapsbeheer Drenthe waren takkenscharen, kniptangen en handschoenen geleend. Een deel van de groep verdween naar het natuurgebied. Een ander deel stortte zich op de inmiddels hoge graspollen en pitrus tussen en naast het bestrate deel van de Buningshof. Met name de kinderen (Noor, Gosse, Vince, Pim) waren enorm in de weer met de onkruidschrapers en het heen en weer

rijden van kruiwagens vol groen. Noor haalde nog halsbrekende toeren uit om de banner van de Natuurwerkdag met haar opa Jaap op te hangen. Hard werken werd tussendoor beloond met een rustpauze voor koffie, thee en limonade. Geanimeerd werd er gesproken over natuur en aanverwante zaken. Bijzonder vond ik dat Olga vertelde dat zij 24 jaar geleden aan de wieg heeft gestaan van de Nationale Natuurwerkdagen, toen zij als bioloog werkte bij Stichting Landschapsbeheer Nederland.

Aan het eind van de ochtend was de Buningshof weer toonbaar. Ook waren er flink veel berkenboompjes en uitlopers van braamstruiken van het natuurterrein ernaast verwijderd. Dick

Het snoeisel werd op hopen gekruid (Olga de Lange)

en Geert hadden beiden een grote pan soep gekookt. Daar kwamen ook nog enkele familieleden op af: soepbrengers, kleinkinderen, enz. Aan drie volle tafels werd vervolgens dankbaar de soep verorberd en genoten van het buitenzijn en het prachtige weer. Noor en Gosse hadden er nog niet genoeg van. Zij hebben tot slot alle vogelnestkastjes gecontroleerd (al dan niet met behulp van een ladder) en ontdekten in een kastje onder het nest van een Winterkoninkje nog niet-uitgekomen eitjes van een Koolmees. Voldaan kon daarna het hek van de Buningshof weer gesloten worden.

Irmgard Ballast

Na afloop soep voor alle helpers

Even een staatsieportret van alle stoere werkers (Olga de Lange)

Excursie diersporen

Op zaterdag 9 november gingen we zoeken naar diersporen in het Faliebergbos. We waren met een groep van 12 deelnemers waarvan in ieder geval 5 kinderen.

Aaldrik Pot ging met ons op zoek en vertelde ons waar we naar moeten kijken om sporen te vinden. We zagen bijvoorbeeld graafsporen van een marterachtige bij een muizenhol. Je ziet dan vaak op twee plekken graafsporen. Er waren ook veel aangevreten dennenappels even verderop was er een boom met een eekhoornnest. We hebben ook een reeën slaapplek gevonden. Dat heet een leger en die is 60x40 cm, de grootte van een ree. Zo'n leger is te herkennen aan een plek met mos waar geen blaadjes op liggen. Vaak staat er in de buurt een klein boompje of struikje waar ze zich aan kunnen krabben. We liepen eerst in het bos waar we ook sporen hebben gezien van vogels, muizen, dassen, marters en insecten. We hebben ook veel galappels gevonden. Omdat we in het bos niet zo goed pootafdrukken konden zien zijn we naar een akker gegaan. Daar hebben we nog sporen ge-

vonden van een haas een vos en een das. Er hebben ook reeën over de akker gelopen. Bij een vossenspoor is het achterste kussentje van zijn poot een driehoek vorm. Bij een hazenspoor zie je vooral de afdruk van de tenen omdat hij zo snel rent.

Ik vond het heel leuk om te leren hoe ik sporen van dieren moet herkennen.

*Geschreven door
Emmeline Vroegindewij*

Aaldrik geeft de grootte aan van een ree (60 x 40 cm) boven een slaapplek van een ree.

Aaldrik Pot legt uit dat hier een marter van twee kanten geprobeerd heeft een muizenhol uit te graven.

Foto- filmavond

Op 9 december vond de jaarlijkse foto- en filmavond plaats in de theaterzaal van Wolderhuus. Het moet gezegd, de presentatiemogelijkheden zijn daar prachtig met uitstekende voorzieningen. Op een levensgroot scherm werden schitterende natuurbeelden vertoond door een aantal leden en niet-leden. Metske van der Maar verzorgde de technische ondersteuning en Dick Hein heette iedereen welkom. Met bijna 30 aanwezigen was het aantal bezoekers lager dan verwacht werd en zeker lager dan de avond verdiende, want de presentaties waren geweldig! Van iedere fotograaf staat er 1 of meer foto's op de website

1. Martin Stolp liet indrukwekkende beelden zien van zijn vakantie in Noorwegen
2. De jonge Mark Sportel liet zien dat hij snel heeft geleerd hoe te fotograferen en werkt met een prachtige camera waarmee hij vogels en zoogdieren vast legt.
3. Carl Maurits woont in Spanje maar stuurde wel prachtige foto's van vogels en vlinders, die door Joop werden gepresenteerd.
4. Philip de Brabander vertoonde een film die hij maakte op het Zweedse eiland "Oland", waar heel veel mooie en ongerepte natuur is te vinden

Martin Stolp

Mark Sportel

Carl Maurits

Roy Strijker

5. Roy Strijker kon in 2024 niet meedoen omdat hij in Suriname was. Dat was natuurlijk wel meteen het beeldende onderwerp voor 2024.
6. Metske van der Maar maakte veel natuurfoto's van vogels en vooral van libellen een andere insecten.
7. Simon Datema liet heel andere beelden zien. Hij kijkt meer naar landschappen en maakte daar prachtige sfeerfoto's van.
8. Maud Maas Geesteranus kon er ook niet zelf bij zijn maar Joop vertoonde voor haar de foto's die ze maakte met engelengeduld van de verpopping en ontpopping van de Nachtpauwoog en het uitsluipen van de Blauwe glazenmaker.
9. Tot slot liet Theo Sleijster een prachtige serie zien van zijn bezoek aan Nepal. Het filmpje van de vlakbij passerende Bengaalse tijger was misschien wel het meest indrukwekkend en een waardig sluitstuk.

Dick bedankte alle deelnemers dan ook heel hartelijk en riep iedereen op om volgend jaar mee te doen.

JV

Metske van der Maar

Simon Datema

Maud Maas Geesterranus

Theo Sleijster

Verslag jaarlijkse inventarisatie/zoektocht naar eitjes van de sleedoornpage 11-12-2024

Om 10.00 waren we met 8 mensen (Wankja, Irmgard, Wil, Gerry, Martine, Joop, Lian, en Menno Venema van de Vlinderstichting) aanwezig bij de ingang van de Vlindertuin. Joop Verburg en Menno hebben ons bijgepraat over de stand van zaken rondom de sleedoornpage hier rond Zuidwolde. De laatste jaren zijn ze hier niet veel vlinders meer gezien, en ook de afgelopen jaren zijn er weinig eitjes gevonden. We gingen op zoek naar de eitjes; halve golfballetjes met doorsnede van ongeveer 2 mm, te vinden in de oksel van takje of doorn van de sleedoorn. Na een tijdje vond Wil het eerste eitje, op een jong takje naast het bruggetje naar de Vlindertuin. Fijn, er was dus een sleedoornpage in de buurt geweest!

Een van de bijna 40 eitjes

Langs het fietspad naar De Drift. Onderweg niets meer gevonden. Op de Drift aangekomen vonden we tot ieders verrassing het ene eitje na het andere. Een enkele keer 3 eitjes op 1 takje. Menno kreeg het druk met markeringsstouwtjes op te hangen en de score bij te houden. Verder de wijk in gelopen en her en der weer eitjes gevonden. Inmiddels werd het tijd om richting Jan en Wilma te gaan voor de lunch. Bij de bergingsvijver langs het Vlinderpad zag Martine een ijsvogeltje! Dankzij haar verrekijker konden we het ijsvogeltje allemaal even zien. Wat een prachtig vogeltje. Bij Jan en Wilma aangekomen stond er een grote pan erwtensoep klaar. Ook had Wilma een grote stapel pannenkoeken gebakken. We hebben gesmuld! Na de lunch kwamen Pien en Bea ook nog helpen zoeken. In de bosjes rondom het huis van Wilma en Jan geen eitjes gevonden, maar wel 2 soorten aardsterren.

De wandeling/zoektocht ging verder naar de Slagendijk en via Suuddal weer terug. Op beide plekken eitjes gevonden!

Uiteindelijk totaal tegen de 40 eitjes gevonden. Mooi onverwacht resultaat! We hebben nog meer mooie dingen gevonden! Behalve eerder genoemde Aardsterren en ijsvogeltje., nog Parelstuiwzammen en gewone donsvoetjes gevonden. Een kleine cicade (Ribautiana Tenerrima) en eitjes van de Blauwrandspanner! Kortom het was op alle fronten een mooie dag! Fantastisch resultaat, genoten van de andere natuurverschijnselen en van het gezelschap., en de heerlijke lunch. Speciale dank aan Menno Venema (Vlinderstichting) die vanuit Zevenaar naar Zuidwolde kwam.

Lian van Hengel

Winterplantenjacht

Op 28 december werd ook in Zuidwolde de jaarlijkse winterplantenjacht gehouden. FLORON organiseert deze activiteit ieder jaar tussen kerst en oud&nieuw en onze Natuurvereniging doet al jaren mee. Als voorproefje gingen Edwin, Irmgard en Joop alvast een rondje maken over de volkstuin. Daar bleek dat de pittige nachtvorst van de afgelopen nacht veel had aangericht. De meeste bloemen die we zagen zaten zelfs onder de ijskristallen. Toch vonden we nog 20 verschillende soorten die "in bloei" stonden, waaronder de Hazelaar, Hoenderbeet en 3 soorten Ereprijs. Opmerkelijk dat we later bij Idylle 18 soorten vonden maar daar

zaten wel 11 soorten bij die we bij de volkstuin niet in bloei zagen. Bij elkaar zagen we dus wel 31 verschillende soorten. Wij waren eigenlijk nog net op tijd want na de dooi zal het voor de meeste bloeiende planten wel afgelopen zijn. Na afloop waren we te gast bij Marinus Jonkman, bij zijn palletbedrijf op het industrieterrein. We konden ons warmen aan de kachel, aan de thee en de koffie met lekkers er bij. Tussen kerst en Oud&Nieuw naar bloeiende planten zoeken; het lijkt gekkenwerk, maar wij vonden het toch vooral leuk gekkenwerk.

Joop V.

Bloeiend knoopkruid maar wel onder het ijs

Even opwarmen bij Marinus Jonkman

Insectenhôtels bouwen en andere activiteiten voor de jeugd

Het nieuwe jaar 2025 begon goed. Op 3 januari was de inmiddels traditionele knutseldag voor de jeugd. Alles was door het bestuur voorbereid en een flink aantal extra vrijwilligers was er al vroeg bij om de boel klaar te zetten. Tegen half 10 kwamen de kinderen binnen bij Buningshof. Freddy Mager en Bert Hilferink waren en het kleine gebouw de hele morgen in touw om met de kinderen uilenballen te plui-

zen. Dankzij de microcamera die aan de laptop verbonden was konden de kinderen in het groot zien wat uit de uilenballen tevoorschijn kwam en alle soorten muizenbotjes en schedeltjes werden bekeken. In het grote gebouw werd druk getimmerd aan nestkasten en vooral geboord en gebouwd aan insectenhotelletjes. Jan mager had samen met Joop en Dick gezorgd voor voldoende voorgezaagde stukken

bamboe en houtblokjes. Het was nog een hele kunst om de kastjes goed klaar te krijgen. Opvallend was ook de grote belangstelling voor het maken van vetbolletjes in oude kopjes bij Wilma en Liesbeth en het rijgen van pinda's (Gekregen van en met dank aan de firma Bosscher!) Tegen 12.00 uur gingen de kinderen voldaan naar huis en werd gezamenlijk de boel opgeruimd tot volgend jaar. Het is fijn om met elkaar op zo'n mooie locatie te kunnen werken en te zien hoe enthousiast de kinderen er mee bezig zijn.

Een van de kinderen (Elena) schrijft er over: Samen met mijn zusje ben ik vrijdagmorgen 3 januari bij de activiteitenmorgen van de Natuurvereniging geweest. We hebben daar de pindaketting en het insectenhotel gemaakt en het kopje gevuld met vet en vogelvoer. Het vogelhuisje hebben we niet gemaakt, omdat we al genoeg vogelhuisjes in de tuin hebben. Het allerleukste vond ik het uilenballenpluizen, omdat ik de botjes en de levende wormpjes interessant vind.

Elena

Vetbollen maken met Wilma en Liesbeth

Insectenhotelletjes maken met Hilbert (Theo Sleijster)

Freddy en Bert laten de uilenballen zien

Winterwandeling Linde, 5 januari 2025

Onder het motto “slecht weer bestaat niet, slechte kleding wel”, ging ik die middag op pad richting dorpshuis Linde, alwaar een natuurwandeling begon, georganiseerd door de natuurvereniging Zuidwolde. Ik had hierover gelezen in De Groene Post. Vorig jaar was het afgelast omdat alles onder water stond, dit jaar kwam het water van boven. Voor de zekerheid belde ik of het wel doorging. Ja hoor, er waren al mensen. Na een korte kennismaking gingen we op pad met als gidsen Bram Luten en Joop Verburg.

Gewapend met paraplu's liepen we Linde uit richting viaduct, en namen de afslag naar het ecoduct. Normaal gesproken is deze niet toegankelijk voor wandelaars. Er staan twee wildcamera's en deze registreren alles wat er te zien is. Het blijkt niet alleen een wissel, maar is inmiddels ook opgenomen in het leefgebied van de dieren.

Via steile modderige paadjes baanden we ons een weg, hier en daar werd gestopt en vertelde Bram over het ontstaan van het landgoed en de aanleg ervan. Bram vertelde over zijn jonge jaren in dit gebied. Bram, inmiddels 82 jaar, groeide op in Linde. Hij en zijn voorvaderen hebben er jaren geboerd. Na zijn pensionering als boer is de aanleg, aanplant en onderhoud van het landgoed zijn levenswerk geweest en vult ook nu nog steeds zijn dagen. Hij blijkt een pionier te zijn geweest, hierna zijn er in de buurt nog 2 landgoederen gesticht. Na het oversteken van de N48 kwamen we in een verrassend stukje bos, met heuveltjes en glooiend landschap. We waren verrast, is dit in Linde? De meesten van ons waren er nog nooit geweest. We passeerden een dassenburcht, we liepen over zandpaden en door knol-

lenvelden voor groenbemesting. De meiknollen waren eetbaar en we trokken ze uit het veld om te proeven, lekker. Aangenaam keuvelend werden in het groepje veel kennis en natuurervaringen gedeeld. Onze gidsen vertelden ons over bijzondere planten en paddenstoelen. Bram vertelde en passant over zijn vroege jeugd, en maakte ons deelgenoot van zijn vele jongensstreken. Er werd heel wat afgelachen. We liepen over het viaduct weer terug naar Linde waar Freddy van het dorpshuis Linde ons een warm onthaal bood. We trokken onze schoenen en laarzen uit om gezellig nog wat samen te drinken en na te praten. De regen heeft ons niet gedeerd. Het was een zeer verrassende, leuke en leerzame wandeling. Na afloop werd geopperd om de wandeling nog een keer te herhalen in april, wanneer de fruitbomen in bloei staan. Wanneer ik kan doe ik zeker weer mee. Met dank aan Bram en Joop en de Natuurvereniging voor het organiseren van deze mooie wandeling.

Engelien Overbeek

Bram (witte pet) geeft uitleg over bos in Linde

Verslag filmavond “Vogels kun je niet melken”

Met zo'n veertig mensen waren we vrijdagavond 17 januari aanwezig in de Ontmoetingskerk om te kijken naar de film “Vogels kun je niet melken” van Barbara Makkinga. Ik had van tevoren de film niet gezien, maar hij werd aanprezen als een prachtige documentaire, die het dilemma bloot legt van boeren, die moeten kiezen tussen aandacht voor natuur of een rendabele bedrijfsvoering. En prachtig was de film zeker!

Barbara Makkinga is een filmmaker, die aanvankelijk geneeskunde studeerde en na haar doctoraal merkte, dat ze wel in mensen is geïnteresseerd, maar niet in pillen. Ze is toen de filmacademie gaan doen. Na haar afstuderen kreeg ze de mogelijkheid om een documentaire te maken over oeuvre-winnaars van het Prins Bernhard Cultuurfonds. Eén van die mensen was de trekvogel-ecoloog Theunis Piersma. Hij was toen (2004) net begonnen met onderzoek naar grutto's en het ringen daarvan. Dat fascineerde haar en ze is zijn onderzoek altijd blijven volgen. Op een gegeven moment wilde ze meer: ze wilde die grutto's - een verdwijnende vogelsoort in Nederland - een filmverhaal geven. Of er misschien ergens in Nederland nog een plek was, waar het wel goed ging met grutto's? Ja, op het land van boer Bote de Boer uit Tjerkwerd!

Daar speelt de film zich af. Barbara filmde het boerengezin in de boerderij, cameraman Jeffrey van Houten installeerde zich in een klein tentje op de wei. Het levert prachtige beelden op, bijvoorbeeld van Bote, die al “grutto-grutto”-roepend door de wei loopt en van grutto's, die hem herkennen en antwoorden. Maar ook van de spanningen in het gezin: de zonen van Bote willen liever dat er meer aandacht uitgaat naar het bouwen van een nieuwe stal en naar meer liters melk en minder inspanningen voor die “vogeltjes”. Anderzijds ook prachtige beelden over

het leven van de grutto's in het hoge gras, de koeien op de wei, insecten en andere dieren....

Tragisch om te zien hoe de verschillende belangen botsen en niet samen lijken te kunnen gaan. Er komt een auto van de Rabobank langs, Femke Wiersma van de BBB (toen nog geen minister van landbouw) komt haar gezicht laten zien, één van de zonen gaat een koeienboerderij in Portugal pachten. Het houdt er allemaal de spanning in bij deze indrukwekkende film. Er wordt uiteindelijk een oplossing gevonden voor de bouw van een nieuwe stal, maar het is geen oplossing, die andere boeren ook kansen biedt. Zoals Barbara Makkinga in een interview zegt: We willen toch eigenlijk veel meer boeren als Bote met zijn passie voor natuur? Hoe krijgen we dat voor elkaar zonder dat het financieel onrendabel wordt? Na afloop werd er over dit dilemma nog flink nagepraat. En mochten er lezers zijn, die de film gemist hebben en hem nu toch willen zien: Omroep Human heeft de film op 2Doc geplaatst. Hier (link: <https://www.npodoc.nl/documentaires/2024/08/vogels-kun-je-niet-melken.html>) is hij te bekijken. Maar het mooiste is het op groot scherm met daarbij de geluiden van die grutto's en het mooie Fries vanuit de boerenhuiskamer. Alsof je er zelf bij bent.

Irmgard Ballast

Gruttojong in liefdevolle handen van de boer

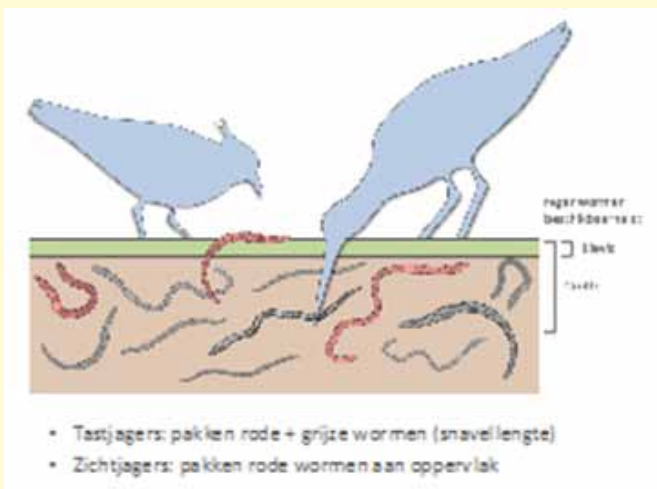
Verslag Weidevogels, boeren&wormen

Op 10 februari 2025 zaten we in een goed gevulde zaal in het Wolderhuus te luisteren naar een boeiende lezing van Jeroen Onrust, tot voor kort eco-loog aan de RUG. Met een grote hoeveelheid dia's en grafieken liet hij ons enkele bevindingen laten zien van zijn promotieonderzoek naar het belang van regenwormen voor weidevogels en de vruchtbaarheid van agrarisch land. Nederland is een delta, en vanwege de vochtige graslanden een beroemd melkveeland. Dat melkvee-grasland heeft een eigen vogelpopulatie. Van de grutto's bijvoorbeeld broedt 80% in Nederland. Zij eten veel regenwormen. Nederland wordt wel de wormenhoofdstad van Europa genoemd: op sommige percelen kruidenrijk grasland zijn er wel 1000 per m² te vinden. Jeroen maakt onderscheid bij de weidevogels tussen tastjagers (bijvoorbeeld grutto en scholekster, die een lange snavel in de grond kunnen steken) en zichtjagers (bijvoorbeeld kievit en goudplevier, die geen lange snavel hebben en met hun ogen moeten zoeken tussen het gras). Dat doen ze vooral 's nachts wanneer de wormen

naar boven komen. Voor die zichtjagers zijn er vooral bij droogte minder wormen beschikbaar, zij hebben daarvoor sneller een voedselprobleem.

Jeroen had vooral interesse in de kievit. Hij wilde net als een kievit wormen tussen het gras opsporen en bouwde daarvoor een speciaal karretje, waarmee hij 's nachts het Friese weideland onderzocht op aanwezigheid van wormen. Het is fascinerend wat hij ons over wormen weet te vertellen! Zo kun je wormen onderverdelen in drie ecologische groepen: bodemwormen (grijze wormen) en pendelaars en strooi-selwormen (rode wormen). De grijze wormen blijven veelal in de diepte. De rode wormen leven in de toplaag van de bodem en breken organisch materiaal af. Alle wormen samen zorgen met hun gegrave en het omzetten van organische stoffen voor een goede structuur van de bodem.

Hoewel er meer grijze wormen in een gemiddeld Fries weiland leven dan rode wormen (75% tegenover 25%), blijkt uit poeponderzoek van grutto's dat ook zij vooral rode wormen op hun

menu hebben staan (70%). Eigenlijk komt het erop neer, dat je meer rode wormen wilt in de voedselgebieden voor weidevogels. Uit Jeroens onderzoek komt naar voren dat intensieve veehouderij (en raaigrasweilanden) funest is voor een goede wormenstand. Jeroen deed diverse deelonderzoeken om te kijken hoe je de hoeveelheid rode wormen kunt bevorderen.

Zo keek hij bijvoorbeeld naar het effect van bemesting. Rode wormen groeien niet alleen beter op vaste stalmest (in tegenstelling tot injecteren met drijfmest), maar door het verzamelen van o.a. strootjes uit mest, dat zij de grond intrekken, ontstaat vanzelf een natuurlijk ecosysteem: er komen daardoor voedingsstoffen vrij en de bodem blijft vochtig, waardoor er een hogere grasproductie ontstaat. Een win-win-situatie voor zowel boeren als vogels! Al met al is de bodem, het grasland-beheer door boeren, de weidevogels en de aanwezigheid van wormen een

complex systeem, waar eigenlijk nog heel veel meer onderzoek naar moet gebeuren. Het is dan ook jammer, dat in deze tijd van noodzakelijke veranderingen in de landbouw, daar te moeilijk voor uitgetrokken wordt. De aanwezigen hebben zeer genoten van het mooie en goed geïllustreerde verhaal van Jeroen.

Irmgard Ballast

Prachtig en beeldend verhaal van Jeroen Onrust over wormen en vogels

Sterrenkijkavond?

Op 17 februari was het zover. De eerste sterrenkijkavond van 2025 kon van start gaan! Helder maar behoorlijk koud weer zorgde voor de goede omstandigheden om het firmament te aanschouwen. Een enthousiaste menigte van zo'n 10 kinderen en 6 volwassenen kwam om 19.00 bij de Buningshof om onder bezielende leiding van Rob van Leeuwen met zijn spiegeltelescoop de sterren af te speuren. Groot was de teleurstelling echter niet, toen Rob in zijn inleiding vertelde dat de avond in het teken stond van planeten niet van sterren. Klassiek geschoolde lezers weten dat het woord "planeet" afgeleid is van het Griekse woord voor dwaalsterren.

Sterren vormen een relatief vast punt in de hemel terwijl planeten daar een beetje tussen rondzweven. De kinderen (en volwassenen) konden de schijngehalte van Venus, 4 manen van Jupiter en het oppervlak van Mars bekijken. Deze laatste stond eigenlijk wat te ver weg om een spectaculair beeld te vormen. Er werd bezielend gediscussieerd door aanwezige kinderen over het aantal manen van Jupiter (92) en Saturnus (146) en over het feit dat Pluto helaas geen planeet genoemd mag worden.

Gelukkig zijn er inmiddels 5338 exo-planetten (buiten ons zonnestelsel) ontdekt zodat we niet over een planeetje meer of minder hoeven te discussiëren.

Volgens de groep was deze bijeenkomst zeker voor herhaling vatbaar. Zodra mijn voeten en andere ledematen ontdooid zijn ga ik hier natuurlijk over nadenken. In verband met weersomstandigheden wordt er geen vaste datum gepland maar via een app-groep aangegeven wanneer er een mogelijkheid is. Via info@natuurverenigingzuidwolde.nl kun je je voor die app-groep opgeven.

Albert Heere

Rob laat met zijn telescoop e planeten zien (foto Mieke Holtmaat)

Otter - Shitdag 1 maart 2025 Zuid Drenthe

Ze bewegen zich enigszins mysterieus door het landschap. Meest s' nachts actief laten ze toch ook overdag hun sporen zichtbaar achter. Geoefende otter-speurders lichten een tipje op van de sluier. Al speurende naar hun achtergelaten diersporen "zien" we de otter bewegen door het landschap. Sommige delen van Drenthe zijn nog niet volledig onderzocht naar de aanwezigheid of afwezigheid van de otter. In het kader van het NEM, Het Netwerk Ecologische Monitoring speuren vrijwilligers van de otter & beverwerkgroep Calutra naar prenten en spraints, ofwel de karakteristieke otter poep, vandaar de term Otter-Shitdag. Zo ook in het gebied globaal tussen Zuidwolde en Coevorden. We starten gezamenlijk en gaan dan in groepjes uitéén. Ervaren speurders en nieuwelingen. Van het ene duikertje naar het

andere bruggetje. Als je eenmaal weet hoe je moet kijken, zie je hoe voorspelbaar sommige otters hun boodschappen delen. We gaan onze neus achterna!

Mocht je interesse hebben, schuif dan gerust aan.

We zijn welkom op **zaterdag 1 maart 2025**

in het verenigingsgebouw **Buningshof van Natuurvereniging Zuidwolde (waarvoor dank!)**

Middelveenseweg 13 A Zuidwolde
Gezamenlijke start om 10 uur

Meer informatie:

Cindy de Jonge email: cin.inhet-groen@gmail.com
Regiocoördinator NEM otter & bever Drenthe

Nestkastroutes 2025 in Zuidwolde en Kerkenveld

Samen met enthousiaste begeleiders lopen kinderen van de basisschool (groep 4 t/m 8) gedurende 7 weken een route in of rondom Zuidwolde of Kerken veld. We starten halverwege april. Dan zullen de nestkastjes nog leeg zijn of alleen al bedekt met mos. Maar in de volgende weken zie je hoe de bewoners een nest gaan bouwen en daarna hoeveel eitjes ze leggen en na het uitkomen zie je hoe de jonge vogels opgroeien tot ze uitvliegen. Beleef de lente met avontuur! Geef je op voor 1 april via NVZuidwolde@gmail.com

Mieke Holtmaat

Piepjonge Pimpelmezen (Theo Sleijster)

Geregistreerde passages over de ecoducten Stiggeltie en Suthwalda in 2024

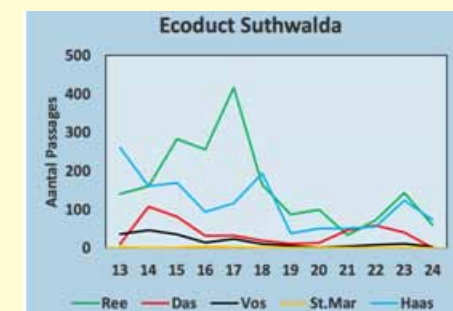
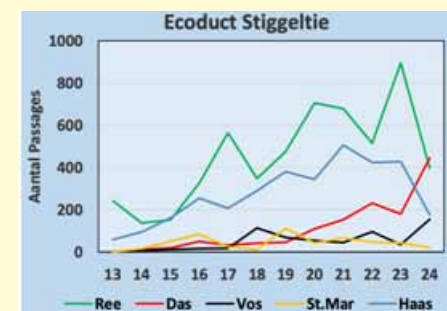
In 2024 was het totaal aantal cameraregistraties van de vijf meest passerende zoogdieren op ecoduct Stiggeltie met 1.191 duidelijk lager dan het jaar er voor (1.578). Nu variëren de aantallen passages elk jaar wel, en over alle jaren heen was er sprake van een stijging, met een kleine daling in 2022. De grootste afnames voor 2024 zijn te zien bij Ree en Haas. Het Ree ging terug van 894 in 2023 naar 398 in 2024. Voor de Haas zijn de getallen resp. 428 en 175. Daar staat tegenover dat de passages van Das en Vos in 2024 zijn toegenomen; voor de Das van 179 naar 445 en voor de Vos van 35 naar 154. De Steenmarter was in 2024 met 20 passages ook duidelijk

minder aanwezig.

Ook op ecoduct Suthwalda was het aantal geregistreerde passages van het Ree met 59 beduidend lager dan in het voorgaande jaar (143). Dat geldt ook voor Das (0), Vos (3), Haas (73) en Steenmarter (0).

Onderstaande grafieken geven het verloop van de aantallen geregistreerde passages weer, maar in grote lijnen is er sinds de start van de cameraregistraties bij Stiggeltie sprake van een toename en helaas een voortgaande afname bij Suthwalda.

Onderstaande grafiek laat de totalen per soort zien over de periode 2013 t/m 2024.

In het voorjaar van 2024 is een aantal metingen met speciale fuiken voor waterdiertjes uitgevoerd in de grote poel aan de westzijde van ecoduct Stiggeltie. Daarbij zijn slechts enkele kleine waterdiertjes gevangen en één enkele Alpenwatersalamander. De verwachting was juist, dat er een toename van de kleine waterdiertjes zou zijn. Het kan echter zijn dat het droogvallen van de poel in de zomer van 2023 van invloed is geweest. En in het najaar van 2024 werd er een nog kleine karper gezien in de poel (ook weer uitgezet?). Omdat een karper zich ook voedt met kleine waterdiertjes kan dit ook van invloed zijn geweest.

De poel heeft in de zomer van 2024 gelukkig niet drooggestaan. Wij zijn dus heel benieuwd wat het voorjaar van 2025 zal laten zien.

Torenvalken

Op ecoduct Stiggeltie hebben ook in 2024 weer Torenvalken gebroed in de nestkast. De jongen zijn voorspoedig opgegroeid en uitgevlogen.

*Namens de werkgroep Ecoducten,
Philip de Brabander,
Jaap Vliegthart
Reijer Römer*

Haas voor de camera

Jonge vos op zoek naar prooi

Plantenwerkgroep

Juist nu het een beetje wintert maken we al weer plannen voor het nieuwe plantenseizoen. Iets om naar uit te kijken, want we zien steeds meer belangstelling voor de excursies op de donderdagavond, dus gezellig samen op stap! Soms wordt de vraag gesteld of je al goed moet zijn in het herkennen van planten, maar ter geruststelling: eigenlijk is het alleen nodig om een goede motivatie te hebben om planten wat beter te leren kennen. Op de donderdagavonden van 1 mei tot eind augustus gaan we op pad naar een plek in de buurt van Zuidwolde. Altijd is er iemand bij met veel kennis van hoe planten heten en hoe je ze kunt herkennen en vaak zijn er meer mensen met kennis. Door er samen in

te duiken bouw je de kennis als vanzelf op.

We kijken terug op een mooi seizoen in 2024, waarbij we vanaf september planten met paddenstoelen hebben gecombineerd. Samen met leden van de paddenstoelenwerkgroep zijn we op de donderdagmiddag op pad gegaan en dat is heel goed bevallen. En als het met paddenstoelen ook wat minder wordt, dan kunnen we nog de aandacht naar varen verleggen. Kortom, er is altijd wat te beleven en wees welkom! Wanneer je mee wilt doen, meld je aan bij info@natuurvereniging-zuidwolde.nl

Martin Stolp

Jan Erik zoekt naar zeldzaamheden in Nolderveld (Martin Stolp)

Zeldzame schoonheid van Adonismyces

Onze steenuilen

Wanneer we de resultaten van de steenuilen in ons gebied dit jaar vergelijken met de resultaten in Drenthe zaten we met 2,4 uitgevlogen jong per broedsel iets hoger uit dan 2 gemiddeld in Drenthe. Er waren bij ons 9 broedsels met 32 eieren en 22 uit-

gevlogen jongen. In de provincie was dit resultaat dit jaar 102 broedsels (12 meer) met 195 jongen (21) lager.

In het najaar hebben we alle kasten weer schoon gemaakt en van een schoon bedje voorzien zodat ze weer klaar zijn voor het komende jaar. Te-

Steenuil

vens hebben we een kast verplaatst op het zelfde terrein, hopende dat we daar meer succes hebben. Ook zijn er op 3 plaatsen nieuwe kasten opgehangen aan de Tonckensstraat en 2 op Schottershuizen waar nog geen kasten aanwezig waren.

Ook zijn er 2 meldingen binnen gekomen van gevonden uilen die in ons gebied zijn geringd. Aan de Klaas Kloosterweg 155 in Staphorst is een steenuil in de kast aangetroffen die in 2021 was geringd aan de Middelveenseweg 13 bij Huiskes. En in Twijzel is een

Vlinderommetje

Landelijk is er steeds meer erkenning voor het belang van natuur dichtbij voor dorps- en stadsbewoners. Wat kunnen we in Zuidwolde blij zijn met een wandelroute pal rondom de bebouwde kom en met zoveel natuurrijkdom. Het is een unieke wandelroute met grote afwisseling. Het is fijn dat de gemeente dat ook ziet en er aan bijdraagt door te zorgen dat de bermen van het Vlinderommetje ecologisch

Inspectie van een steenuilenkast

jonge kerkuil ziek gevonden die afgelopen zomer was geringd aan de Ommerweg 30 in Zuidwolde. Deze jonge vogel was dus helemaal naar boven in Friesland gevlogen.

Dit voorjaar hopen we dat weer minimaal het zelfde aantal broedsels zullen hebben als vorig jaar, zodat we weer samen met de kinderen veel jonge uiltjes kunnen ringen en dat het aantal steenuilen weer verder zal toenemen.

Roelof Nijboer

gemaaid en beheerd worden. Ook het afgelopen jaar is er door vrijwilligers van de werkgroep consequent doorgevoerd aan het onderhoud van het Vlinderommetje. Zij zorgen voor toegankelijkheid, schoonhouden en zorg voor de borden etc. Door de nieuwbouw in het woonpark Ekelenberg is er regelmatig iets gewijzigd. In de uiteindelijke situatie is er voor gekozen om vanaf de Ommerweg recht door het woonpark te

Bank Blij Buningshof geschenk Tonckensfonds (Henk Hulzebosch)

gaan. De bermen zijn breed en bloemrijk en de route is goed begaanbaar. Nog belangrijker is dat firma Buning het pad aan de oostkant opgeknapt heeft. Na de enorme regenval van vorig jaar bleek, dat er na de ophoging van de nieuwe percelen grote problemen ontstonden met de afwatering. Ophoging van het pad, een nieuwe afvoergoot en een duiker onder het pad door hebben dat probleem nu verholpen. De oude bank bij Buningshof is vervangen dankzij een bijdrage van Tonckensfonds. We stellen ieder jaar vast dat van het Vlinderommetje zowel door dorpsgenoten als door vele wandelaars van buiten Zuidwolde, intensief gebruik gemaakt wordt. Wie mee wil helpen met het werk aan het Vlinderommetje is van harte uitgenodigd om dat te laten weten.

Jaap Vliegthart

Dagvlinders in 2024

Wanneer we terugkijken op 2024 kunnen we niet veel positiefs melden. In de periode half juli tot half augustus (normaal de piektijd) telde ik maximaal 16 dagvlinders in de Vlindertuin, waar er tot 2004 zo'n 200 tot 250 vlinders

rondvlogen. Dat is een schrikbarende vermindering. Een schrale troost was dat er even in september een opleving was, waarbij veel rupsen op de Brandnetel uitgroeiden tot Dagpauwogen en er een ongekend aantal Landkaartjes

Bont zandoogje

Koevinkje

Geelsprietdikkopje

rondvloog. Op 31 augustus telde ik 25 exemplaren tegelijk bij elkaar in de Vindertuin. In heel Nederland werden veel Landkaartjes gezien. Ook het Bont zandoogje heeft gelukkig een vaste plek gekregen en was in het najaar in groot aantal te zien. Wanneer we kijken naar de zeldzamere soorten was het dit jaar heel matig. Slechts een enkel exemplaar van de Zilveren maan is gezien in het Reestdal. De Koninginnenpage is niet gemeld maar gek genoeg zijn er wel rupsen gevonden in de Volkstuin en op andere plekken. De Kleine parelmoervlinder is niet gezien en van het Scheefbloemwitje

en het Bruin blauwtje ook maar enkele exemplaren. Nog verontrustender is dat met name de eerder zo algemene boerenlandvlinders nog verder achteruit zijn gegaan. Nauwelijks Bruine zandoogjes, Koevinkjes en Zwarts-prietdikopjes. De enige troost was dat ik bij de Vlindertuin voor het eerst in vele jaren weer een Geelsprietdikkopje zag. Ik hoop zo, dat de ogen open gaan en dat iedereen inziet dat deze aantasting van de natuur moet stoppen. Hopelijk kan daar in 2025 een begin mee worden gemaakt.

Joop Verburg

Wilde bijen in de Vlindertuin en verder in Zuidwolde

Al een aantal jaren kijk ik met bijzondere aandacht naar bijen. Daar horen dan ook de hommels bij. De meest voorkomende bij is natuurlijk de Honingbij die bijna het hele jaar door te zien is op allerlei planten zoals die ook in de Vlindertuin staan. Maar er blijkt veel meer te zijn. Er leven in Nederland enkele honderden soorten wilde bijen. Maar hoe houd je ze uit elkaar? En waar vind je ze? Inmiddels weet ik dat je veel soorten overal kunt vinden en zeker ook in de Vlindertuin waar meer dan in het begin allerlei wilde planten staan die in Drenthe thuishoren. Juist daarop halen de wilde bijen hun stuifmeel en nectar.

Kleine tuinmaskerbij met bloemen van Reseda

Nectar voor de eigen voedselvoorziening en brandstof en daarnaast stuifmeel als voedsel voor de larven waarvoor ze kamertjes onder de grond of in kleine holtes gebruiken. Er blijken verrassende relaties te bestaan tussen bijen en bepaalde plantensoorten. Die komen in de namen terug. Denk aan Ereprijszandbij, Andoornbij, Knautiabi, Kruiskruidbij, Kattenstaartbij en nog een hele rij. Ik probeer –met de nodige moeite– die bijen op de foto te krijgen zodat ze te herkennen zijn en inmiddels heb ik meer dan 100 soorten bijen gefotografeerd waarvan meer dan 80 in en rond Zuidwolde en meer dan 60 in dat kleine stukje Vindertuin. Elke keer is het spannend wat je nu weer tegenkomt. Afgelopen jaar was het vooral feest rond de Tuinreseda die bezocht wordt door maskerbijen. Al jaren zie ik daar de Resedamaskerbijen op. Wat een wonder dat die bijtjes een paar van die plantjes weten te vinden, terwijl ze in de omgeving amper voorkomen. Deze week zag ik twee nieuwe soorten maskerbijen op de reseda. De

Gewone viltbij op Jacobskruid

meer algemene Tuinmaskerbij, maar ook de zeldzame Kleine tuinmaskerbij. Die laatste is 3½ mm lang en erg beweeglijk, dus het is niet eenvoudig om die herkenbaar op de foto te krijgen. Verder vond ik afgelopen jaar nog twee nieuwe soorten: de Gewone viltbij op Jacobskruid zowel in het Steenberger Oosterveld als bij het Zwart gat.

Werkgroep paddenstoelen

Afgelopen jaar is een begin gemaakt met georganiseerde excursies op zoek naar paddenstoelen. Er is daarin samengewerkt met de plantenwerkgroep. De plantendonderdagavondexcursies eindigen in september omdat de avonden dan te kort worden. Er is afgesproken om vanaf dat moment op donderdagmiddag samen op pad te gaan. Het bleek een succes want in die combinatie wordt er veel gevonden en beleefd. Zo kwamen we voor het eerst in het door de familie Tolman in Nolde aangelegde landgoed, waar in

Met Fedde Tolman in gesprek over het landgoed Nolderhoeve

Bruinsprietwesp bijop Jacobskruid

Tenslotte ook nog de Bruinsprietwesp, ook al op Jacobskruid in het Steenberger Oosterveld. Kijken naar de bijen is een fascinerende bezigheid waar nog veel meer over te vertellen, maar ook over te leren valt.

Joop Verburg

het midden een prachtig schraal stuk is opgenomen dat vol stond met wasplaten en andere bijzondere paddenstoelen. Paddenstoelen determineren blijft een uitermate lastige bezigheid. Om die reden zijn enkele leden naar een cursusdag microscopie bij de grote mycoloog Eef Arnolds geweest om wat meer te leren over hoe de microscoop kan helpen bij de determinatie. Daarnaast is specifieke vakliteratuur nodig en die is nog weinig in het bezit van de vereniging. Niettemin zijn we zeker van plan om volgend jaar door

Wasplaten en knotszwammen in Nolderehoeve

Grote kleefparasol

met deze vorm van excursies want het is heel aanstekelijk. Bij deze excursies

vonde we soms bijzondere soorten: Zo vond Irmgard op Landgoed Linde een paar bijzondere paddenstoelen. Dat bleken Grote Kleefparasolzwammen te zijn; een soort die maar op enkele plekken in Nederland is gevonden en nu ook voor het eerst in Drenthe. Voor overige bijzonderheden kun je gaan naar de website van de Natuurvereniging onder Werkgroep paddenstoelen. Wie mee wil doen is hartelijk uitgenodigd en kan dat opgeven via info@natuurverenigingzuidwolde.nl

Joop Verburg

Bomen van Gerrie de Lange

Gerrie is veel buiten en hij heeft zijn ogen goed open. Wanneer je naar de natuur kijkt kun je dat op verschillende manieren doen. Wanneer je je fantasie de vrije loop laat, kun je ineens dingen zien, die anderen niet opvallen. Gerrie stuurde foto's van een drietal bomen waarin hij andere dingen zag. Ik laat ze graag in Natuurgenoten zien

1. Eik met lange tenen die wel op een kippenpoot lijkt
2. Een omgevallen eik waarop 8 nieuwe stammen groeien: wonderbaarlijke vermeerdering
3. Een eik met een somber en verdrietig gezicht (n het lijkt ook wel op een uilengezicht)

JV

Eik met lange tenen (Gerrie de Lange)

Sombere eik (Gerrie de Lange)

Eik omgevallen met 8 nieuwe stammen (Gerrie de Lange)

Natuurgenoten is een uitgave van de Vereniging voor
Natuurbescherming Zuidwolde en Omgeving.
www.natuurverenigingzuidwolde.nl